

VIJESTI

Skup speleologa Hrvatske Pazin 2019.

Nenad Buzjak¹, Dalibor Paar², Mladen Jekić³, Hrvoje Cvitanović⁴

¹ Speleološki klub Samobor, Samobor

² Speleološki odsjek PDS Velebit, Zagreb

³ Speleološko društvo Istra, Pazin

⁴ Speleološki klub „Ursus spelaeus“, Karlovac

Nakon opsežnih višemjesečnih priprema, godišnji skup speleologa Hrvatske za 2019. godinu održan je u Pazinu od 22.-24.11.2019. Glavni organizator Skupa bilo je Speleološko društvo „Istra“ - Pazin sa suorganizatorima: Speleološkim klubom Samobor, Speleološkim društvom „Buje“ i Speleološkim klubom Ursus spelaeus (Karlovac). Pokrovitelji Skupa bili su: Grad Pazin, Hrvatski speleološki savez (HSS), Komisija za speleologiju Hrvatskog planinarskog saveza (KSHP), Istarski speleološki savez (ISS) i Jama Baredine. U organizacijskom odboru radili su: Mladen Jekić - Sova (predsjednik), dr. sc. Nenad Buzjak, dr. sc. Dalibor Paar, Hrvoje Cvitanović, Lena Penezić, Zoran Brajković, Kristijan Racan, Paride Pernić, dr. sc. Neven Bočić, Aida Barišić i Neven Šuica. Skup je dijelom financiran i potporom za udruge Hrvatskih voda. Sponzori Skupa bili su: BIM Sport, Petzl, Kuesta, elSpeleo i Contineo Travel Agency.

Sve informacije o Skupu distribuirane su putem dva glavna kanala: web stranice Hrvatskog speleološkog saveza i Facebook-a. Logo Skupa izradila je Lena Penezić. Zbog početnog interesa talijanskih speleologa (Trst i njegova okolica s velikim brojem aktivnih speleologa) svi materijali su prevedeni na talijanski jezik (što su brzo odrađivali Jasmina i Paride Pernić i Lena Penezić). U konačnici

Dvorana za prezentacije bila je lijepo popunjena | Foto: Mladen Jekić

se od talijanskih speleologa nije prijavio nitko pa ubuduće treba razmisliti da li su takve aktivnosti uopće potrebne. No, organizatori su uvjereni kako to nije bio uzaludan potez s obzirom da je Istra regija u kojoj je talijanski jezik raširen, pa je i kroz ovaj Skup istaknuta njegova i regionalna multikulturalnost i otvorenost prema svima.

Aktivnosti su održavane na više lokacija: u Spomen domu, u vijećnici Grada Pazina, srednjoškolskom centru, Gradskoj sportskoj dvorani, klubu Indians MC i bivšoj vojarni. U svim ovim prostorima vladali su odlični uvjeti za rad i druženje te je bilo više nego dovoljno mjesta za sve koji su

se okupili.

Skup speleologa počeo je u petak 22. 11. u 11 sati u Spomen domu otvorenjem tri izložbe: „Pazinska jama“ (u organizaciji SD „Istra“ - Pazin), „Vode podzemlja“ (Hrvatski speleološki savez) i „Istraživači hrvatskog podzemlja“ (Zagrebački speleološki savez, Komisija za speleologiju Hrvatskog planinarskog saveza i Speleološki klub Samobor).

Istovremeno s otvorenjem izložbi, započela je manifestacija „Istraživači 21. stoljeća“. Manifestaciju su organizirali dr. sc. Dalibor Paar i Mladen Jekić, kojima su u realizaciji pomogli Denize Jekić, Saša Bačić, Zoran

Detalj s radionice istraživači 21. stoljeća |
Foto: Mladen Jekić

Dio s posterima | Foto: Mladen Jekić

Brajković, Višen Matijaš, Kristijan Racan, Aldo Orbančić i David Matijaš. U tome su imali podršku projekta PMF-Lumen (pmf-lumen.eu; PMF, Sveučilište u Zagrebu), HFD Steam (hfd-steam.eu; Hrvatsko fizikalno društvo), HSS-a, KSHPS-a, Zagrebačkog speleološkog saveza (ZSS) i ISS-a.

Manifestacija je bila organizirana kao niz radionica za djecu iz vrtića te učenike osnovnih i srednjih škola. S obzirom na štrajk u školama, organizatori su strahovali od neuspjeha, no odaziv dječjih vrtića (kako smo saznali od njihovih teta, vrtičarci su danima nestrpljivo iščekivali da dođu i sudjeluju), građanstva (mama, tata, baka i djedova s podmlatkom) i učitelja, koji su samoinicijativno doveli grupe učenika, bio je iznad svih očekivanja. Prema slobodnoj procjeni, radionicama je prisustvovalo 500-tinjak posjetitelja. U predvorju Spomen doma na više je punktova održano 15 radionica:

- Špilje – čuvari paleontološke i arheološke baštine (Speleološki klub Ursus spelaeus i Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području općine Rakovica),
- „Siguran let“ – edukacija o sprječavanju kolizije divljih vrsta ptica sa staklenim površinama“ i „Čiji je tata najjači“ – podizanje svijesti o invazivnim i autohtonim vrstama (Ustanova Zoološki vrt grada Zagreba),
- Čudesni svijet krša (Javna ustanova za upravljanje geomorfološkim spomenicima prirode „Pećinski park Grabovača“),
- Arheologija u pećinama (Arheološki muzej Istre),
- Tko živi u našim rijekama i koliko su naše rijeke čiste? (Javna ustanova Aquatika – Slatkovodni akvarij Karlovac),
- Atomske jezgre, svuda oko nas (Institut Ruđer Bošković i Matematički odsjek, PMF, Sveučilište u Zagrebu),
- Kroz igru o Učki nauči (Javna ustanova Park prirode Učka),
- Vrtić: 1. Moj vulkan, 2. Nevidljiv svijet oko nas; OŠ i SŠ: 3. Minerali, 4. Zaviri u mikro svijet, 5. Slonovska pasta; viši razredi OŠ i SŠ: 6. DIY mikroskop (video tutorial), 7. DIY hologram (video tutorial) (Astronomsko društvo Višnjan i Znanstveno edukacijski centar Višnjan),
- Zaštita prirode u Istarskoj županiji (Javna ustanova Natura Histrica),
- Speleološka oprema i kretanje u speleološkim objektima (Speleološko društvo „Buje“),
- Mala škola speleologije (Speleološki klub Ozren Lukić),
- Tajnovite životinje pazinskog podzemlja (Hrvatsko biospeleološko društvo),
- PMF-Lumen i HFD-STEAM (Fizički odsjek, PMF, Sveučilište u Zagrebu i Hrvatsko fizikalno društvo),
- SpeleoFilmFestival 2019. (OSMICA – društvo za planinarenje, istraživanje i očuvanje prirodoslovnih vrijednosti),
- Creski orli (Javna ustanova „Priroda“ i Centar za posjetitelje i oporavilište za bjeloglave supove Beli).

Štandovi speleoloških udruga | Foto: Mladen Jekić

Okrugli stol | Foto: Mladen Jekić

Kao organizatori, želimo pohvaliti svih 40-ak edukatora iz nabrojanih ustanova i udruga, koji su odlično organizirali i s velikim žarom izvodili radionice unatoč gužvi, graji i povremenim „prometnim zastojećima“ među stolovima. Manifestaciju su popratili i mediji, kojima su organizatori dali nekoliko izjava o potrebi za ovakvom vrstom edukacije, kako za djecu različitih uzrasta, tako i kao jedan oblik permanentnog obrazovanja odraslih.

Paralelno s manifestacijom „Istraživači 21. stoljeća“, u Velikoj vijećnici Grada Pazina, održan je Okrugli stol o Pazinskoj jami, koji je organiziran zbog niza ekoloških incidenata u dolini Pazinskog potoka

i Pazinskoj jami. S početkom rada u 14:30 sati, bio je to zatvoreni sastanak stručnjaka, znanstvenika i dionika lokalne zajednice, udruga, nadležnih ustanova i znanstvenih institucija, s glavnim ciljem osnaživanja povezanosti svih relevantnih dionika, u svrhu uspostave učinkovitog praćenja stanja, zaštite i održivog upravljanja zaštićenim područjem Značajnog krajobraza „Pazinski ponor“ te za njegovo stanje važnog cjelovitog porječja. Na naše zadovoljstvo odazvali su se u velikom broju, svi su glavni akteri prisustvovali sastanku.

Mladen Jekić dao je prikaz ekološkog monitoringa Pazinskog ponora od 2008. do 2019. godine, nakon čega

se uz pomoć moderatora Nenada Buzjaka i Dalibora Paara razvila rasprava gdje je svaki pojedini sudionik iznio svoja dosadašnja iskustva, poteškoće i probleme kojima se susretao u radu na problematici zaštite i gospodarenja predmetnim područjem.

Na Okruglom stolu sudjelovali su stručnjaci iz sljedećih institucija, organizacija i udruga:

- Grad Pazin
- JU Natura Histrica
- Hrvatske vode - primorsko istarski sliv
- Hrvatske vode - ispostava za Istru
- Građevinski fakultet Rijeka
- Hrvatske šume - uprava Pazin
- Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, Zavod za zaštitu okoliša i prirode
- Quadruvium d.o.o.
- Speleološko društvo Istra
- Sveučilište u Zagrebu, PMF, Geografski odsjek i Hrvatski speleološki savez
- Sveučilište u Zagrebu, PMF, Fizički odsjek i Komisija za speleologiju Hrvatskog planinarskog saveza.

Okrugli stol održan je u konstruktivnom duhu, bez međusobnih optužbi i prebacivanja odgovornosti na druge dionike, uz opću konstataciju o potrebi zajedničkog daljnjeg djelovanja, gdje je za rješavanje nagomilanih problema fundamentalno sastavljanje jednog operativnog radnog tima koji bi bio koordiniran i predvođen od strane Grada Pazina te započeo s konkretnim definiranjem potreba za učinkovitu sanaciju posljedica, izvlačenje otpada i drvene građe iz kanjona i Pazinske jame, također imao bi zadatak uspostave

Provlačenje kroz poligon | Foto: Rikardo Škorlić

Pobjednička ekipa | Foto: Rikardo Škorlić

redovitog sustava prevencije i zaštite te kontinuiranog nadzora kritičnog područja.

Kao speleološka zajednica, vjerujemo da je cilj ostvaren. Prema riječima samih sudionika, ovo je bio prvi događaj ove tematike na kojem se okupilo toliko zainteresiranih strana iz relevantnih tijela, institucija i udruga koje mogu pridonijeti rješavanju problema. Okrugli stol je dao veliki doprinos osvješćivanju dionika o potrebi daljnjeg zajedničkog djelovanja te vjerujemo da će u skorijoj budućnosti postati svijetli primjer kako pristupiti rješavanju sličnih problema u drugim dijelovima Hrvatske.

Skup speleologa u Pazinu ugostio je 295 sudionika. Radni dio Skupa s usmenim predavanjima i posterskim izlaganjima te štandovima udruga, odvijao se u prostorima sportske dvorane. Svi zainteresirani su izlaganja morali prijaviti slanjem sažetaka koji su recenzirani. Održano je 31 usmeno izlaganje i 16 posterskih izlaganja. Geografski su pokrivene Hrvatska, Slovenija, Bosna i Hercegovina i Srbija. Teme izlaganja bile su ekspedicije i speleološka istraživanja, povijest speleologije, djelatnosti udruga i inicijativa, geologija, hidrogeologija, geomorfologija,

arheologija, biospeleologija, zaštita okoliša, problematika otpada u krškom podzemlju, kartografija i geoinformatika, HGSS i izdavaštvo.

Na Speleo-foto natječaj svoje je fotografije (29) poslalo 12 autora. Finalnih 13 fotografija, koje su izložene na Skupu, odabrao je žiri u sastavu Dinko Stopić, Alen Hlaj i Krešimir Motočić. Pobjedničke fotografije birane su u dvije kategorije: izbor žirija i izbor publike. Prema izboru žirija najboljom je proglašena fotografija Nenada Buzjaka. Glasanje publike trajalo je od postavljanja izložbe u subotu do zatvaranja skupa u nedjelju, a pravo glasa imao je svaki registrirani sudionik Skupa. Izborom publike najboljom je proglašena fotografija Marina Gluševića. Sponzori natječaja bili su El speleo i BIM Sport.

U sklopu Skupa održan je i SpeleoFilmFestival 2019 u organizaciji udruge Osmica (Karlovac) i uz podršku CAT phones Croatia, BiM sport (Petzl), Grada Karlovca i Komisije za speleologiju Hrvatskog planinarskog saveza. Na festival je prijavljen 21 film iz 13 država, među kojima je 15 filmova bilo u konkurenciji za nagradu (izvor: speleofilmfestival.eu). Nagrađeni su sljedeći filmovi:

1. mjesto - Andy and Antonia Freem: „Why We Go Underground“, UK,
2. mjesto - Darryl Jensen: „Reappearing River“, Kanada,
3. mjesto - Eren Arpacik: „Tales from Underground“, Turska.

Natjecanje „Speleopoligon“ održano je na prostoru bivše pazinske vojarne, u subotu nakon predavanja. Natjecanje su organizirale udruge: Breganja, HBSD, DIK Freatik. Vodili su ga Ana Komerički, Alen Kirin (sudac) i Nikolina Kuharić. Prijavilo se 30 sudionika u 15 dvočlanih ekipa iz Hrvatske, Slovenije i Bosne i Hercegovine. Ostvareni su sljedeći rezultati:

1. mjesto: Marko Rakovac i Domagoj Čajko (2:19 min), SO PDS Velebit
2. mjesto: Nikola Hanžek i Lovro Stipaničić (2:22 min), SO HPD Željezničar
3. mjesto: Jure Bevc i Nika Pišek, (2:23 min), Društvo za raziskivanje jam Ljubljana